

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. відділу докторантури та аспірантури

О. М. Волков

«26»

08

2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВИКЛАДАННЯ І НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ»**

Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Кафедра	Філософії

Робоча програма навчальної дисципліни «Викладання і навчання в сучасній вищій освіті» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки доктор філософії «Менеджмент морської галузі»

Розробник: Бринза І.В. , к.філос.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії Національного університету «Одеська морська академія»

Протокол від «25» серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри		Доннікова І.А.
Секретар кафедри		Шевчук О.М.
Гарант ОНП		Сенько О.В.

1. Загальний опис навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Викладання і навчання в сучасній вищій освіті» є засвоєння здобувачами наукового ступеня доктора філософії педагогічних закономірностей управління пізнавальною діяльністю та методології самореалізації як науковців у процесі викладання в закладах вищої освіти; ознайомлення з основними цілями і принципами Болонського процесу, основними інструментами Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) та особливостями їх впровадження в системі вищої освіти України.

Мова навчання – українська.

Статус дисципліни – обов'язкова.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Інтегральна компетентність

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі управління та адміністрування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосовувати новітні методології наукової та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Компетентності:

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти.

Програмні результати навчання:

РН01. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН08. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти.

Кількість кредитів – ЄКТС 2

Форма підсумкового контролю – **екзамен**

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Викладання і навчання в сучасній вищій освіті» передбачає здобуття аспірантом наступних результатів навчання:

Знання:

- етичних норм дослідницької праці в процесі науково-педагогічної діяльності та методології самореалізації у навчальному процесі;
- структури процесу навчання у закладах вищої освіти та педагогічних факторів, які впливають на взаємовідносини викладача і курсантів;
- новітніх технологій застосування активних методів навчання та особливостей підготовки і проведення всіх видів аудиторних занять;

- методик саморозвитку і самовдосконалення протягом життя;
- основних цілей (завдань), інструментів, принципів та положень Болонського процесу та Європейського простору вищої освіти.

Уміння:

- ідентифікувати рівні і ступені вищої освіти, академічні та професійні кваліфікації з використанням рамок кваліфікацій;
- формувати робочі програми навчальних дисциплін;
- зрозуміло та недвозначно доносити результати дослідження та власні висновки з використанням різних засобів, у тому числі медійних.

Розуміння:

основних складових зовнішнього та внутрішньогосабезпечення якості вищої освіти.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Кількість аудиторних годин	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи	Кількість аудиторних годин	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи
Розділ 1. Педагогічний процес у ЗВО								
Тема 1. Організація навчального процесу у контексті інформаційної парадигми освіти.	2	1	1	-	2	1	1	-
Тема 2. Психологічна готовність викладача навчального закладу до освітніх інноваційних технологій.	1	1	-	-	1	-	1	-
Тема 3. Комунікативна взаємодія викладача зі здобувачами.	1	1	-	-	1	-	1	-
Тема 4. Протиріччя і конфлікти у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення	2	1	1	-	2	1	1	-
Тема 5. Педагогічні засоби формування пізнавальної активності здобувачів вищої освіти.	2	1	1	-	2	1	1	-
Тема 6. Прийоми самовдосконалення викладача вищої освіти.	2	1	1	-	2	1	1	-
Розділ 2. Основні принципи, тенденції та інструменти Європейського простору вищої освіти.								
Тема 1. Основні завдання, принципи та етапи формування Європейського простору вищої освіти. Документи та основні положення Болонського процесу	1	1	-	-	1	1	-	-
Тема 2. Рівні та ступені вищої освіти. Освітні та професійні кваліфікації. Рамки кваліфікацій	3	1	2	-	3	1	2	-

Тема 3. Нормативно-правова база реформування вищої освіти України відповідно до принципів Болонського процесу. Забезпечення якості вищої освіти	2	2	-	-	2	2	-	
Тема 4. Формування робочих програм навчальних дисциплін	4	2	2	-	4	2	2	-
Всього аудиторних годин	20	12	8	-	20	12	8	-
Самостійна робота (години)	40			40				
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	60			60				

4. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних (семінарських) занять
1.	Організація навчального процесу у контексті інформаційної парадигми освіти.	Мультимедійні засоби
2.	Протириччя і конфлікти у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення	
3.	Педагогічні засоби формування пізнавальної активності здобувачів вищої освіти.	
4.	Прийоми самовдосконалення викладача вищої освіти.	
5.	Рівні та ступені вищої освіти у Європейському просторі вищої освіти. Рамки кваліфікацій.	
6.	Формування робочих програм навчальних дисциплін.	

5 Завдання для самостійної роботи

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання всіх розділів навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних занять.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи контролю

Контроль навчальних досягнень здійснюється у вигляді поточного та семестрового контролю. Форма семестрового контролю – екзамен.

№ з/ п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною
	Знання: етичних норм дослідницької праці в процесі науково-педагогічної діяльності та методології самореалізації у навчальному процесі;	Відповіді на запитання теоретичного матеріалу на лекціях та практичних заняттях (№ 1)	Мультимедійне обладнання для презентацій та дискусій
	структури процесу навчання у закладах вищої освіти та педагогічних факторів, які впливають на взаємовідносини викладача і курсантів.	Відповіді на запитання теоретичного матеріалу на лекціях та практичних заняттях (№ 2)	Мультимедійне обладнання для презентацій та дискусій
	новітніх технологій застосування активних методів навчання та особливостей підготовки і проведення всіх видів аудиторних занять.	Відповіді на запитання теоретичного матеріалу на лекціях та практичних заняттях (№ 3)	
	методик саморозвитку і самовдосконалення протягом життя.	Відповіді на запитання теоретичного матеріалу на лекціях та практичних заняттях (№ 4)	
	основних цілей (завдань), інструментів, принципів та положень Болонського процесу та Європейського простору вищої освіти.	Відповіді на запитання теоретичного матеріалу на лекціях та практичних заняттях (№ 5, 6)	
	Уміння: ідентифікувати рівні і ступені вищої освіти, академічні та професійні кваліфікації з використанням рамок кваліфікацій.	Відповіді на запитання теоретичного матеріалу на лекціях та практичних заняттях (№ 5, 6)	Мультимедійне обладнання для презентацій та дискусій
	формування робочих програм навчальних дисциплін.	Відповіді на запитання теоретичного матеріалу на лекціях та практичних заняттях (№ 6)	
	зрозуміло та недвозначно доносити результати дослідження та власні висновки з використанням різних засобів, у тому числі медійних.	Відповіді на запитання теоретичного матеріалу на лекціях та практичних заняттях (№ 6)	
	Розуміння: - основних складових зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.	Відповіді на запитання теоретичного матеріалу на лекціях та практичних заняттях (№ 6)	

8. Схема оцінювання

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЗВО	Критерії оцінювання
відмінно	А	Аспірант продемонстрував всебічні системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння творчо виконувати передбаченні програмою завдання; ознайомлений з основною і додатковою літературою, засвоїв взаємозв'язок основних категорій та понять з дисципліни; усвідомлює значення наукових знань для організації педагогічного процесу та науково-педагогічної діяльності викладача, творчо використовує їх при розв'язанні ситуаційних психолого-педагогічних завдань.
дуже добре	В	Аспірант продемонстрував високий рівень знань навчального матеріалу, успішно виконав передбаченні програмою завдання, засвоїв рекомендовану і основну літературу, засвідчив системні знання з викладання і навчання і здатний до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.
добре	С	Аспірант продемонстрував високий рівень знань навчального матеріалу, успішно виконав передбаченні програмою завдання, засвоїв рекомендовану і основну літературу, засвідчив системні знання з дисципліни і здатний до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно він допустив несуттєві неточності, пропуски, помилки які не зміг самостійно виправити.
задовільно	D	Аспірант продемонстрував невисокий рівень знань основного навчального матеріалу, частково впорався із виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої літературою, але допустив суттєві помилки на практичних заняттях.
достатньо	Е	Аспірант продемонстрував незначні знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібного для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково впорався з виконанням передбачених програмою завдань, не ознайомлений із більшою частиною рекомендованої літератури, допустив суттєві помилки на практичних заняттях, які зміг виправити за допомогою викладача.
незадовільно	F _x	Аспірант продемонстрував значні упушення в знаннях основного навчального матеріалу, допустивши принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не ознайомлений з основною літературою; відсутні знання з розділу викладання, або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійно-педагогічної діяльності.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. К.: Компас, 2017. 213 с.
2. Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 296 с.
3. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова, І.О. Бартенєва, І.М. Богданова. – 3-є вид., переробл., доповн. К.: Знання, 2017.

495 с.

4. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / За ред. акад. О. Г. Мороза – К.: Фенікс, 2017. 512 с.
5. Натаров В.П. Викладання і навчання: психолого-педагогічний аспект: навч. посіб./ В.П. Натаров. Одеса: НУ «ОМА», 2019. 164 с.
6. Національний освітній глосарій: вища освіта. Друге видання, перероблене і доповнене / Довідкове видання // В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, А.В. Ставицький, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова. - Київ, ТОВ «Видавничий дом «Плеяда»», 2014. 99 с.
7. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Просвіта»; Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», 2020. 368 с.
8. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні: монографія / Колектив авторів: Бугров В., Гожик А., Жданова К., Зарубінська І., Захарченко В., Калашнікова С., Козієвська О., Линьова І., Луговий В., Оржель О., Рашкевич Ю., Таланова Ж., Шитікова С.; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової: К. ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 156 с.
9. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
10. Упровадження сучасних освітніх технологій при підготовці кваліфікованих робітників: електронний зб. матеріалів Регіон. наук.-практ. семінару, м. Черкаси, 24 квітня 2020 р. / за заг. ред. С. В. Соболевої, І. В. Арестової. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2020. 114 с.

Допоміжна:

1. Андрущенко В. Глобальні тренди розвитку освіти XXI століття // Вища освіта України. 2019. № 3. С. 15 – 21.
2. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Національна рамка кваліфікацій <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>
5. Захарченко В.М., Тимошенко Н.І. Розроблення і впровадження рамок кваліфікацій та стандартів вищої освіти у сфері наук про навколишнє середовище в Україні: аналітичний огляд. / Проект 544524-TEMPUS-1-2013-1-PL-TEMPUS-SMHES - Одеса: НУ «ОМА», 2017. 100 с.
6. Лісабонська конвенція (Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308#Text
7. Національна стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки. URL : <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
8. Похресник А. Стратегія реформування вищої освіти України в контексті нових інформаційних викликів // Вища освіта України. 2019. № 3. С. 21–27.
9. Рамка кваліфікацій у сфері наук про навколишнє середовище. В.М. Захарченко та інші. Одеса: НУ «ОМА», 2017. 32 с.
10. Рамки кваліфікацій у Європейському освітньому просторі. Навчально-методичний посібник / В.М. Захарченко, М. В. Міусов, Д. Г. Парменова // Проект 544524-TEMPUS-1-2013-1-PL-TEMPUS-SMHES - Одеса: НУ «ОМА», 2017. 88 с.
11. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (укр.) [https://enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian by%20the%20British%20Council.pdf](https://enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian%20by%20the%20British%20Council.pdf)
12. The Bologna Declaration of 19 June 1999 http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/Ministerial_conferences/02/8/1999_Bologna_Declaration_English_553028.pdf
13. Sorbonne Declaration 1998 <http://www.ehea.info/page-sorbonne-declaration-1998>

14. Комюніке конференції міністрів вищої освіти Європи (Берлін, 19 вересня 2003 року)
–https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_754#Text
15. ECTS User's Guide https://ec.europa.eu/assets/eac/education/ects/users-guide/docs/ects-users-guide_en.pdf

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://lib.onu.edu.ua/> - бібліотека ОНУ ім. І.І. Мечникова
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> - бібліотека імені В. Вернадського
3. <http://lib-gv.univ.kiev.ua/> - бібліотека імені Максимовича, КНУ
4. <http://www.filosof.com.ua/> - Інститут філософії ім. Г. Сковороди
5. <http://www.biblioteka.org.ua/> - Українська електронна бібліотека
6. <https://mon.gov.ua/>
7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
8. ECTS information
https://ec.europa.eu/assets/eac/education/ects/users-guide/index_en.htm
9. <https://naqa.gov.ua/>

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

Дата змін	Сутність змін за розділом
1. Серпень 2022 р.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оновлено структуру і теми розділу 1 «Педагогічний процес у ЗВО». 2. Доповнено список літератури.